

كاخ شكوهمند تخت جمشید

قسمت هفتم

نویسنده: دکتر جمشید صداقت کیش
ایران‌شناس و پارس پژوه

ویران کننده شهرها. در معنای عبرانی قدیم: تخت جمشید را المائید نامیده اند. در منابع عربی سده هفتم هجری قصر اردشیر. هفت نامی که با نام حضرت سلیمان (ع) مزین شده در صدر اسلام از قصص اسراییلی قرآن مجید استفاده شده تا بتوانند از تخریب های احتمالی کاخ تخت جمشید جلوگیری کنند.

ورزشگاه سلیمان، آتشکده سلیمان، آتشگاه سلیمان، کرسی سلیمان، هزار ستون، سرای جمشید، قصر جمشید، زندان باد. اواخر سده هفتم: چهل مناره، چهل مناره و به ندرت چهل ستون و در سده های سیزده و چهارده: عمارت تخت جمشید و **سرانجام: تخت جمشید** یونانیان در ابتدا تخت جمشید را پرسه پلیس یا پرسیای و بعد پرسیتلوس یعنی

نامهای تفت جمشید از آغاز تا کنون

پیش از وارد شدن به بحث ساخت تخت جمشید اجازه بدهید نامهای تخت جمشید را برایتان بنویسم: دوره هخامنشیان: پارسه کَرته، پارسه دوره سلوکی ها: پرسپلیس (شهر پارسه) دوره ساسانیان: ست ستون از صدر اسلام به بعد: مزگت سلیمان، مسجد سلیمان بن داوود، مسجد سلیمان،

زمان سافت

گفتیم که ساخت کاخ تخت جمشید از ۵۱۲ پیش از میلاد آغاز و تا سال ۴۵۰ پ.م ادامه می یابد یعنی ساخت تمام این کاخ ۴۷ سال به درازا کشیده است .

شروع سافتمان

ساختمان کاخ تخت جمشید از سمت شرق کاخ یعنی صد ستون آغاز و در کاخ ناتمام در منتهی علیه غرب کاخ تخت جمشید پایان می یابد.

مدت استفاده از کاخ

در تمام مدت عمر کاخ تخت جمشید فقط ۲۰۰ سال اولیه ساخت آن مورد استفاده قرار گرفته است گر چه وجود کتیبه ای از دوره ساسانی این نظریه مطرح شده که در دوره ساسانیان هم مورد استفاده قرار می گرفته است.

آغاز به کار

مهندسان طرح کاخ ها را طراحی کرده اند. در اینجا ساختمان کاخ صد ستون زودتر از همه آغاز می شود. نقشه این کاخ پیاده می شود. صد ستون بایستی در این کاخ ساخته شود، بلوکهای در اندازه ته ستون، بالشتک ستون، بدنه ستون، سر ستون در بیرون. کاخ آماده شود. هرستون ۱۸ متر بلندا دارد که بلندای سر ستون حدود ۱/۵ متر و پایه ستون کمی کمتر از آن بنابراین برای پایه ستون دو یا سه قطعه سنگ و برای بدنه سه یا چهار بلوک سنگ لازم بوده است. طرز عمل بدین صورت بوده که حجاران مثلا بلوکی به درازای دو یا سه متر و پهنای قطر هر ستون آن را به صورت استوانه در می آوردند اما جای تیشه و کلنگ روی این استوانه مشهود است که این تراش را زیره تراش می گویند.

حالا بایستی در یک طرف نری nari یعنی مکعبی حدود هر ضلع ۱۵ سانتی متر در مرکز دایره بالایی به صورت برجسته و در طرف دیگر قاعده استوانه به همان اندازه

نوبت نرمه تراش است که آنها را طرح ریزی و صیقل دهند. مواد ساینده ای که در تخت جمشید برای نرمه تراش به کار برده اند شامل: آب، سرب برای سائیدن، چرم کوسه برای سائیدن و سنگی به سختی همان سنگ استوانه ها برای ازبین بردن خراشها. از جمله استادان حجار که نامشان را می دانیم کاردوس، مجسم سازیونانی. اکلون. استاد حجار از بابل و حجاران دیگری در هند.

هر کدام از سرپرستان حجاران دارای نشانه ای بوده اند که این نشانه را روی کارهایی که در تخت جمشید انجام داده اند، کنده اند.

در موقعیت کنونی تخت جمشید در آثارباقی مانده، تعداد ۵۸ علامت از سر استادان حجار در تخت جمشید باقی مانده است که فقط نشانه می باشد و بار مفهومی ندارد

ادامه دارد...

مکعب فرو رفتگی ایجاد کنند که این حفره را مادگی می نامند. این استوانه زیره تراش شده را روی استوانه ای که در کار عمود قرار دارد به شرطی قرا ر می دهند که نری یک استوانه در مادگی دیگری قرار دارد یا برعکس. این طریقه سبب می شود که بدنه ستون محکم شود. در تصویر ستونها تعداد استوانه مشخص شده است.

حالا بین هر دو استوانه دم چلچله نصب می شود. دم چلچله شامل دو مثلث قائم الزاویه می باشد که نوک آنها با هم مماس است.

به اندازه پنج سانتی متر در استوانه زیرین و به همین اندازه در استوانه بالایی گود می کنند بعد مانند چسباندن کاشی یا سنگ تا قسمتی از این دم چلچله یا گچ یا گل می گیرند که داخل حفره دم چلچله نروند.

در این حال سرب یا چدن ذوب می کنند و داخل حفره می ریزند تا کاملا پر شود. بعد از سرد شدن سرب یا چدن گچ و گل آن را می کنند.

ابزار حجاران عبارت بود از کلنگ، چکش با دسته افقی، قلم سر تیز، اسکنه، پتک چوبی، کلنگ سنگین و تیشه .

بعد از اینکه استوانه ها را در داربست با طناب و حلقه آنها را روی هم سوار کردند،

سال و فال و مال و حال و اصل و نسل و تخت و بخت
بادت اندر شهرداری برقرارو بردوام
سال خرم، فال نیکو، مال وافر، حال خوش
اصل ثابت، نسل باقی، تخت عالی، بخت رام

(حافظ)

ترکمن زاده، مهدی جعفری، سمانه عظیم زاده، علی نوری نژاد، غلامحسن کریمی، اصغر ژبان دربندی، امیر امین الشریعه نجفی، محمد حیدری، بهرام هراتی که با ارسال مقالات به بارعلمی نشریه افزودند.

گروه اسپانسرها:

هوایمایی قطر، هوایمایی ماهان، آژانس آتی، جواهری ماه، گروه تولیدی پتو نرمینه، شرکت کارواندیشه (ابارا)، شرکت فرازآسانسور، هتل‌های رازی، تبریز، پردیسان، قم، عباسی، تهران، ایران، تارا، المپیک، سازمان منطقه آزاد قشم، شهرداری مشهد پایانه مسافری مشهد، موسسه مالی اعتباری عسگریه، موسسه مالی قوامین، گروه فنی مهندسی پاسارگاد، گروه تولیدی آرش و قصر آتش، گروه مهندسی جم، البرز تاکسی، آموزشگاه توس پژوه، آژانس گردشگری آراین، صنعت چوب ایران، آژانس دوستانه گشت، نمایندگی فروش محصولات برنامه جهانی غذا، طلاجات هامونی، آژانس آبتین، آژانس دنیا سیر، آژانس یکتا سیر، جواهری امیر، رستوران N&A

گروه فنی :

لیتو گرافی پارس اسکتر، کارنگ اسکتر چاپ پیمان نو، صحافی حافظ. و کلیه عزیزانی که احیانا نام آنها در لیست ذکر نشده و امیدواریم که کوتاهی ما را به دیده اغماض خواهند نگریست.

در این روزهای نشو و نما، گاه آن است تا تو همسفر خوب سیاحت های گشت و گذار، جوانه ای شوی که سبزتر از همیشه خواهد روید. تا در این کهن عید باستانی، که میراث پدران مان است، رویش را تجربه کنی که این خود آغازی دیگر است. پس باری دیگر مثل دیروزها دست گرمت را در دست ما قرار ده تا نقب ها بزیم بر گوشه و کنار دیار پهناورمان و از هر سوی این سرزمین سرافرازان سخن به میان آوریم. از آدابشان، از سنت ها و فرهنگشان و از هزاران هزار نقاطی که می شود در آن ها، باز هم "گشت و گذار" را تجربه کرد. و باز در این روزهای خوش شگون یادی خواهیم کرد از یاوران همیشه سبزمان که در طول سالی که گذشت حضورشان تسلی بخش دلمان بود و نامشان پرتو بخش صفحاتمان تا بدانند قدر دانشان هستیم و آرزومند آرزوهایشان باقی خواهیم ماند.

عیدشما مبارک

با تشکر از همراهی مولفین و اساتید ممتزه:

دکتر مجید علی اکبری، دکتر جمشید صداقت کیش، دکتر حسن دنیوی، مهندس حسین ستوده، مهندس ابوالقاسم حاجی حسینی، دکتر آنتیا الداغی، آقای مهندس درهمی آقای مهندس منجمی، آقای دکتر قاسمی دکتر عیسی فتحی، دکتر بهروز طاهر نیا، دکتر کامران قرشی الحسینی، شاهرخ عربشاهی زهرا میرزا بیگی ازغندی، محمد نورالهی، معصومه صالحپور، آرش تابع قانون، محمد